

Alva-talon toiminnan muuttaminen lastensuojelun vastaanotto- ja arviointiyksiköksi

ALVA-talo on 7 paikkainen lastensuojelun nuorisokoti Porvoossa. Alva-talossa asuu lastensuojelun sijoittamia 13–17-vuotiaita nuoria pitkäaikaisesti. Talon täyttöaste on vuosina 2018–2022 ollut matalahko vaihdellut 57–92 % välillä. Pitkäaikaisessa sijaishuollon laitoshoidossa tavoitellaan yleensä korkeampaa täyttöastetta. Kun täyttöaste on jäänyt matalaksi, on vuorokausihinta noussut sen vuoksi korkeaksi.

Keväällä 2022 palvelupäällikkö Mika Himangan johdolla sosiaalilautakunnan päätöksen perusteella perustettiin työryhmä miettimään talon mahdollista muutosta vastaanottoyksiköksi. Työryhmän työn tuloksena Alva-talon toiminta on syksystä 2022 asteittain muuttunut lyhytaikaisempaan, arviointiyksikön toimintaa vastaavaan suuntaan. Syksyn 2023 aikana viimeiset pitkäaikaisesti Alva-talossa asuneet nuoret ovat muuttamassa pois.

Alva-talossa on lisäksi ollut 2 perhehuonetta, missä itäuusmaalaiset lapsiperheet ovat voineet asua lyhytaikaisesti kevyen tuen turvin. Perhehuoneet ovat olleet vähällä käytöllä, täyttöaste on ollut 18–33 %. Toimintaan ei ole resursoitu erillistä henkilöstöä.

Vastaanotto toiminnan asiakkaina ovat akuutissa sijaishuollon tarpeessa olevat 13–17-vuotiaat nuoret. Alva-talon toiminnan muuttuessa vähällä käytöllä olleiden perhehuoneiden käyttö nykyisellään lakkaa, sillä toiminta ei ole mahdollista samoissa tiloissa vastaanottoyksikön kanssa.

Vastaanottoyksikössä palvelu alkaa yleensä kiireellisessä sijoitustilanteessa ja tavoitteena on lapsen tilanteen turvaaminen sekä lapsen ja perheen tilanteen arviointi ja vakauttaminen. Palvelun jälkeen lapsi palaa kotiin avohuollon tukitoimien avulla tai lapsi siirtyy pitkäaikaiseen sijaishuoltoon.

Vastaanottoyksikössä keskimääräinen hoitoaika on 50 vrk ja kiireellisten sijoitusten vrk-hinta ostopalveluna on keskimäärin 450–550 € / vrk. Omana toimintana hinta on valtakunnallisten arvioiden mukaan tätä alhaisempi silloin kun täyttöaste on 85 % tai enemmän. Vastaanottoyksiköissä täyttöaste on yleensä matalampi kuin yksiköissä, missä on pitkäaikaisia sijoituksia.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kolmessa suurimmassa kunnassa (Porvoossa, Sipoossa ja Loviisassa) oli vuonna 2022 yhteensä 47 kiireellistä sijoitusta, ja lisäksi avohuollon sijoituksia useita kymmeniä. Tietoa pienempien kuntien kiireellisten sijoitusten määrästä ei ole saatavilla.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on tarvetta omalle vastaanotto- ja arviointiyksikölle, sillä esimerkiksi 1.1.–30.4. hyvinvointialueella on tehty 21 kiireellistä sijoitusta ja 27 avohuollon sijoitusta. Huhtikuussa 2023 Alva-talon täyttöaste oli 100 %.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on tarve lähellä olevalle yksikölle, jossa tasalaatuisesti arvioidaan lapsen ja perheen tuen tarvetta ja tehdään tiivistä työtä lapsen kotiutumisen mahdollistamiseksi tai sijoituksen jatkuessa valmistellaan lapsen jatkosijoitusta yhteistyössä sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa.

Laadukas ja tasalaatuinen arviointi- ja vastaanottotoiminta hyvinvointialueen omana toimintana on taloudellisesti perusteltua, arviointi on yhdenmukaista ja tarpeita vastaavaa eikä arviointia tarvitse hankkia ostopalveluina. Kun vastaanottoyksikkö sijaitsee Itä-Uudellamaalla, mahdollistaa se nuoren ja perheen yhteydenpidon ja esim. koulunkäynnin omassa koulussa. Vastaanottotoiminta omana toimintana auttaa myös kehittämään hyvinvointialueen muita palveluita, kuten perhetyötä, ja sitä kautta vähentämään pitkäaikaisia sijoituksia.

Vastaanottotoimintaa säätelevät mm. Lastensuojelulaki ja Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä. Vastaanotossa tulee olla tietty henkilöstömitoitus (1.5) ja moniammatillinen henkilökunta, joka mahdollistaa tarvittavan erityisosaamisen.

Alva-talossa työskentelee 9 ohjaajaa ja vastaava ohjaaja. Muutos vastaanottoyksiköksi edellyttää yhden sairaanhoitajan vakanssin perustamista mm. lääkehoidon turvaamiseksi. Sairaanhoitaja tulee tekemään pääosin päivävuoroa ja vakanssin arvioitu vuosikustannus on 46 300 €. Lisäksi vastaanottoyksikössä tulee myöhemmin mietittäväksi varallaolojärjestely yöaikaan (ollut jo nyt osin). Toiminnan muutos edellyttää myös lisäkoulutusta koko henkilöstölle.

Vuonna 2023 Alva-talon budjetoidut toimintakulut ovat 818 317 €. Suunnitellun muutoksen jälkeen toimintakulut olisivat arviolta 880 000 €. Jos talon täyttöaste olisi 85 %, tarkoittaisi se 2171 hoitovuorokautta vuodessa. Tällöin hoitovuorokausihinnaksi tulisi n. 400 €.

Ostopalveluna 2171 vuorokautta vastaanottoyksikössä 500 € vuorokausihinnalla maksaisi 1 085 500 €. Omana tuotantona säästäisimme näillä luvuilla 205 000 € vuodessa.